

ПОЛЕЗНО ИЗСЛЕДВАНЕ НА ОБЕКТИ НА ИНТЕЛЕКТУАЛНАТА СОБСТВЕНОСТ НА ИНДУСТРИАЛНАТА ФИРМА

Новата книга на проф. д.р Б. Борисов обхваща широк кръг проблеми на управлението, икономиката и закрилата на интелектуалната собственост. Авторът е водещ учен и преподавател в областта на интелектуалната собственост, основател на катедра "Интелектуална собственост" в УНСС и изтъкнат представител на икономическата наука. Това е първата по рода си монография от български автор, която е посветена не на частен проблем или обект от областта на интелектуалната собственост, а има амбицията да обхване цялата подсистема на собствеността на индустриалната фирма, отнасяща се до интелектуалните й ресурси. Книгата е явление в българската управленска и икономическа литература и е сериозен принос за овладяване на познанието в тази област.

Изложението започва с въведение в същността и обхвата на интелектуалната собственост. Системата на тази собственост е структурирана в три основни дяла – патентна, авторскоправна и нови обекти на интелектуална собственост. Изведени са базови и съпоставителни характеристики на трите основни дяла.

Първа глава е посветена на един особен обект на интелектуална собственост - научните открития. Авторът дефинира научното откритие и извежда основните му характеристики. Даден е пример за известно българско научно откритие. Изведени са спецификите на научното откритие като интелектуална собственост, както и неговата съпоставка откритие с изобретението.

Във *втора глава* са разгледани патентите за изобретения от управленска и икономическа гледна точка. Този обект на интелектуална собственост е анализиран от гледна точка на критериите за патентно-способност – онези изисквания, на които трябва да отговаря едно техническо решение, за да бъде патентноспособно, т.е. да бъде защитено с патент. Основно е разгледана процедурата за издаване на патент - съдържание на заявката, съдържание, видове и етапи на патентната експертиза. Разработени са основни положения за същността на патента, собствеността и изключително право, съдържание на изключителното право на патентоприетеля върху изобретението.

Разгледана е икономическата същност на патентния монопол. Направен е икономически анализ на функции на патента, а именно: средство за защита на инвестициите, средство за завоюване на пазара, необходимо условие за предоставяне на лицензи, блокиране на конкурентни производство. Авторът разкрива основните икономически изгоди от наличието на патентен монопол и мотивацията на патенто-притежателя за получаване и поддържане на патентната закрила в действие – възможност за получаване на свръхпечалба, увеличение на

* *Борислав Борисов.* Интелектуалната собственост на индустриалната фирма. С., УИ „Стопанство”, 2006, 442 с.

масата на печалбата, изследователски предимства пред конкурентите в съответната техническа област.

Друг значим обект на интелектуална собственост, на който авторът се спира, е промишленият дизайн. Направени са важни разграничения между арт-дизайн и промишлен дизайн, дизайна като процес и дизайна като продукт, присъщ дизайн и промишлен дизайн, промишлен дизайн и полезен модел. Във връзка със закрилата на промишления дизайн са разгледани основанията за регистрация – новост и оригиналност. Авторът се спира на основните цели на регистрацията на промишления дизайн – закрила на инвестициите, блокиране на конкурентни производство и др.

Търговската марка като обект на интелектуална собственост също е предмет на третиране в книгата. Разгледани са икономическите параметри на търговските марки. Предложени са критерии за определяне на целесъобразността от тяхната регистрация в чужбина. Посочени са различни начини на регистрация на търговските марки – национални, международни и регионални процедури по подаване на заявка за регистрация и е направена съпоставка между тях.

Друг обект, близък до търговските марки, но със значителни специфики, са географските означения. Анализирани са същността и са дадени определения на видовете географски означения съгласно международни спогодби. Основно са разгледани два вида географски означения – наименования за произход и географски указания. По-нататък авторът се спира на един особен и актуален за българските производители обект – наименования с традиционно специфичен характер.

В книгата си проф. Борисов разглежда и закрилата срещу нелоялна конкуренция. Анализирани са действията на нелоялна конкуренция и онези белези на отделните действия, които ги определят като увреждащи нормалната конкуренция, базирана на качество и цена. Детайлно е разгледана закрилата на търговската тайна.

Следващата глава е посветена на обектите на лицензионна търговия. Разгледани са съдържанието и формите на съществуване на ноу-хау и ролята на патентния монопол при лицензионните сделки. Авторът анализира факторите, обосноваващи и съдействащи за осъществяване на лицензионната сделка, и се спира на стабилността на патентния монопол, определяне вида на патента и срока на действие на патентната закрила. Посочени са видовете лицензи в зависимост от обема на предоставените права и в зависимост от правната закрила на обекта на лиценза. Отделено е внимание на основните ограничения при лицензионните договори – по територия, свързани със срока на действие на лицензионния договор, с използването на обекта на лиценза, засягащи обема на произвежданата продукция, ограничения за доставки на суровини, материали и резервни части, ограничения относно цените на лицензираните продукти.

Един от най-значимите приноси на проф. Борисов е икономическият анализ на ценообразуването при интелектуалните продукти. Голям интерес представлява въпросът за цената на лиценза - методология на ценообразуването при лицензирането на интелектуални продукти и методи за определяне цената на лиценза. Повече внимание е отделено на определяне цената на лиценза по метода на квотата на свръхпечалбата. Разгледани са основни форми на изплащане на цената на лиценза.

Авторът се спира по-подробно на лицензионната стратегия на развитие - същност, предимства и недостатъци, икономическа обосновка при закупуването на лицензи, изходни предпоставки, показатели, критерии за вземане на решение, същност и варианти на обосновката, влияние на фактора време. Разгледана е също и икономическата мотивация и съдействащите фактори при икономическата обосновка при продажба на лицензи.

Особено полезен в практико-приложен аспект е проблемът за патентните проучвания. Авторът предлага методика за тяхното провеждане - етапи и съдържание на патентните проучвания, определяне на параметрите им - цел, предмет, кръга от държави, ретроспективността, определяне на информационните източници, на начина на търсене на патентната документация, систематизация на избраната документация. Анализирани са основните видове патентни проучвания – за установяване на равнището на техниката и тенденции в нейното развитие, патентни проучвания за патентноспособност и за патентна чистота, патентно-ситуационни проучвания. Разработен е проблемът за задачите, решавани от патентните проучвания при разработване и промишлено използване на нова техника и технологии.

Монографията на проф. Б. Борисов е обобщение на значимите постижения в дългогодишния творчески път на водещи представители на теоретичната мисъл в интелектуалната собственост у нас. От позициите на своя опит и професионализъм авторът е успял да обхване цялостната система на интелектуалната собственост в индустриалната фирма и да достигне до значими обобщения и систематизации. Книгата може да бъде полезна както в теоретичен, така и практико-приложен аспект за широк кръг читатели – мениджъри на фирми, специалисти в маркетингови и иновационни звена, по лицензионна търговия и закрила на интелектуалната собственост, студенти и др.

Доц. д-р Румяна Брестничка